

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

İtiraz başvurusunun gerekçe bölümü şöyledir:

"Hukuk devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyucu adil bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmekte kendisini yükümlü sayan, bütün eylem ve işlemleri yargı denetimine tabi olan devlettir. Hukuk devleti ilkesinin öbür niteliklerinin güvencesini oluşturan temel öğelerden birisi idarenin yargısal denetimidir. İdarenin yargısal denetimi kişiler yönünden diğer denetim yolları ile kıyaslandığında daha fazla güvence sağlamaktadır. Ancak, kendiliğinden harekete geçme yeteneği olmayan, sadece idarenin işlem ve eylemleri nedeniyle menfaati ihlâl edilenlerin başvurusu üzerine harekete geçebilen yargısal denetimin etkin kılınması, hak arama yollarının açık tutulması ve yargı güvencesinin sağlanması ile mümkündür.

Yargı güvencesini etkin kılabilmek için geliştirilen değişik sistemler mevcuttur. Bunlardan bir tanesi üst mahkemeler kurulması diğeri ise "kanun yolu" düzenlemesidir. Bu sistemlerde bir yargı manzumesi muhtelif kademelerde örgütlenebilmekte, kademeli bir tarzda kurulabilmektedir. Bu örgütlenme içinde ilk derece mahkemesi tarafından verilen bir karara karşı "kanun yolları" kullanılarak bir üst mahkeme veya en üst son yargı merciine başvurulabilmektedir.

Anayasa'nın 155. maddesindeki; "Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir..." kuralıyla idari yargıda iki dereceli yargı sistemi öngörülmüş olup, anılan maddede son inceleme yolu kapatılan karar türüne ilişkin istisnai bir kurala yer verilmemiştir. Maddenin incelenmesinden; yasa koyucuya tanınan yetkinin, son inceleme merci olarak Danıştay yerine başka bir idari yargı yerini belirlemekle sınırlı olduğu, "kanun yollarını" tümüyle kapatma yetkisini içermediği sonucu çıkmaktadır.

Nitekim genel kanun niteliğindeki 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasında idare ve vergi mahkemesi kararlarına karşı Bölge İdare Mahkemesine yapılan "itiraz" ile Danıştay'a yapılan "temyiz başvurusu" olağan kanun yolu olarak düzenlenmiştir. Anılan Yasanın 46/1 maddesindeki "Danıştay dava daireleri ile idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararları, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi Danıştayda Temyiz edilebilir" kuralı ile Anayasanın 155. maddesine paralellik sağlanmıştır. Aynı Yasada, "itiraz" yolu öngörülen nihai kararlar sayılmış olup bunlar arasında 2576 sayılı Yasanın 7. maddesi uyarınca tek hakimle çözümlenen ve miktarı bir milyarı aşmayan konusu belli parayı içeren idari işlemlere karşı açılan iptal davalarında verilen kararlar da yer almıştır. İdari Yargılama Usulü Yasasında konusu bir milyarın altında olan uyuşmazlıklarda verilen kararlara karşı bile yasa yolu öngörülmesine karşın, 4077 sayılı Yasanın 25. maddesinde belirtilen üst sınırı on milyar olan ve her yıl artan idari para cezalarına karşı açılan davalarda, ilk derece mahkemesince verilen kararlara karşı hiç bir sınırlama ve ölçüt getirilmeksizin yasa yolunun tümüyle kapatılmış olması, hak arama özgürlüğü, etkili ve iki dereceli yargı denetimi ve yargı güvencesi kavramlarına ve sonuç itibarıyla de hukuk devleti ilkesine aykırı düşmektedir.

Her ne kadar Anayasa Mahkemesi, içeriği 4077 sayılı Yasanın 26. maddesi ile aynı olan 2577 sayılı Yasaya 3622 sayılı Yasa ile eklenen Ek 3. maddeyi Anayasaya aykırı bularak iptal ettiği 1.10.1991 tarih ve E:1990/40, K:1991/33 sayılı kararının gerekçesinde, 23.1.1986 tarih

Esas Sayısı : 2001/232
Karar Sayısı : 2001/89

ve E:1985/23, K:1986/2 sayılı kararına atıfta bulunarak, kamu yararı gerektirdiğinde hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayacak sonuçlara yol açma imkan ve ihtimaline neden olmadıkça kimi kararlara karşı yasa yollarına başvurma sınırlanıp önlenebileceğini kabul etmekte ise de, aynı kararda; atıfta bulunulan kararla, adliye mahkemelerince verilen ve miktar ve değeri yüz bin lirayı geçmeyen taşınır mal ve alacak davalarına ilişkin mahkeme kararlarına yasa yolunu kapatan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427. maddesi kuralının Anayasaya uygun bulunmasının, Türk Lirasının satınalma gücü karşısında adalet duygusunu sarsmayacağı ve adalet duygusunu zedelemeyeceği görüşüne dayandığı, bu görüşün büyük oranda para cezaları ya da kişinin özlük hakları, imar, kamulaştırma ve benzer konulara ilişkin idari işlemlere karşı itiraz üzerine verilecek kararlarda da geçerli sayılamayacağı hususu özellikle vurgulanmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 26. maddesinin 2. paragrafının "...itiraz üzerine idare mahkemesince verilen kararlar kesindir" şeklindeki son cümlesinin Anayasanın 2, 36, 125 ve 155. maddelerine aykırı olduğu sonucuna varıldığından, 2949 sayılı Yasanın 28. maddesinde öngörülen belgelerle birlikte Anayasa Mahkemesine başvurulmasına 30.1.2001 gününde oyçokluğu ile karar verildi."